

עֵט וְאֵתִיקָה

חידושים, הנחות, הלכות ופרשנויות
בסוגיות של אתיקה מקצועית בעריכת דין

גליון מס' 87 ■ כסלו תשס"ח ■ נובמבר 2007

יוצא לאור ע"י ועדת האתיקה של ועד מחוז ת"א בלשכת עורכי הדין ■ העורך: עו"ד עמוס נצר
המערכת: דניאל מריש 10, תל-אביב 64731

זברים וחברות יקרים

של עורך הדין כלפי כולי עלמא תהא ראויה ומכובדת ולא תיפגע בכבוד ויוקרת המקצוע, וזאת תוך נסיון לאון בתבונה בין הצורך לפרסם את שמו של עוה"ד וכישוריו בדבים, לבין השמירה על כבוד המקצוע על מנת למנוע מצב של זילות והצגה מזדה של עורך הדין המפרסם את עצמו, וכפועל יוצא של ציבור עוה"ד כולו.

ביסוד המטרה השניה של כללי הפרסומות הסטטוטוריים טמון הצורך להסדיר ולכוון "שוק" הגון ושיוויוני בין עורכי הדין, כך שכל מי שחפץ בפרסום שמו ומשרדו, יעשה זאת על בסיס כללים אחידים.

למרה הצער, הפרקטיקה הנוהגת בתחום זה של פרסומות עורכי הדין מתעלמת ואף מזלזלת באופן בוטה בכללי האתיקה.

יתרה מכך, הפרת הכללים אינה נעשית באופן איוטרי, חבוני ונסתר, אלא בריש גלי, באופן בוטה על גבי דפי העיתונות ועל גבי עמודי האינטרנט, כאילו לא היו כללים מעולם ולחילופין משל כללי הפרסומות שקבע המחוקק הינם בבחינת המלצה בלתי מחייבת אשר ניתן להתעלם מהם כלאחר יד.

למותר לציין כי עורך הדין המפר כלל אתי בנושא הפרסומות, מתחרה עם חברו השומר על הכלל, משיג יתרון עצום על חשבוננו של זה ותוך פגיעה בכבוד המקצוע.

הן בתקופת הקדנציה הקודמת והן בחודשים האחרונים מאז כינון מוסדות הלשכה בעקבות הבחירות האחרונות, נתקלו ועדות האתיקה בעשרות רבות של דוגמאות הממחישות את היקף התופעה הפסולה של הפרת כללי הפרסומות מצד ציבור הולך וגדל של עורכי הדין, בין שהדבר נעשה מחוסר מודעות להוראות הכללים ובין שהדבר נעשה במודע תוך התעלמות מדעת מכללי הפרסומות.

היקף התופעה מדגיש את הצורך בהתייחסות מתאימה של ועדת האתיקה לתופעה מדאגה זו, שכן בסיכומם של דברים נראה, כי המצב הקיים בו עורכי הדין מפרים את כללי הפרסומות המחייבים אותם, ללא כל חשש וללא כל מורא, משולל הגיון, בלתי סביר ואין להשלים עימו. בנסיבות אלה החליטה ועדת האתיקה לעשות מעשה

כידוע לכם, בחודש יולי האחרון נערכו בחירות כלליות למוסדות הלשכה. כפועל יוצא נבחרו חברים שונים לשורות תפקידים ובמסגרת זו נבחרתי לתפקיד יו"ר ועדת האתיקה של מחוז תל אביב והמרכז. בקדנציה הקודמת שימשתי כחבר ועד המחוז וכחבר ועדת האתיקה וכעת התאפשר לי לתרום את תרומתי לטובת כולנו כיו"ר הועדה.

למותר לציין את חשיבותה הרבה של פעילות הועדה והשפעתה על חיי כולנו. הטיפול בענייני האתיקה המקצועית הינו עפ"י סמכות סטטוטורית שהמחוקק הפקיד בידי לשכת עוה"ד, וזוהי אחת מחובותיה נויש כאלה שיאמרו וזכויותיה של לשכת עורכי הדין לוודא כי כללי האתיקה המקצועית יישמרו ויאכפו ביעילות, הגיונות וללא משוא פנים ע"מ לשמור על תדמיתו של המקצוע ורמתו.

לצערנו נוכחנו לאחרונה, פעם אחר פעם, בפירות המקצועי והתדמיתי של מקצוע עריכת הדין. מדי שנה מוסמכים אלפי עו"ד חדשים אשר מצטרפים כחברים למקצוע והמאבק הקשה על הפרנסה מוביל לעיתים להפרות של כללי האתיקה המקצועית וכפועל יוצא לפגיעה תדמיתית קשה ביוקרת המקצוע.

מתוך כך, ועד המחוז הנבחר בגיבוי ובשיתוף פעולה מלא של יו"ר הועד והמוסדות הנבחרים, חרת על דיגלו להקפיד בתקופת כהונתו של הועד בארבע השנים הקרובות, הקפדה יתרה על אכיפת כללי האתיקה המקצועית מתוך רצון לשקם את הפגיעה התדמיתית ביוקרת המקצוע לנוכח התנהלות בלתי ראויה ובלתי תקינה של חברים אשר אינם טורחים לשמור על כללי האתיקה המקצועית.

אחת הרעות החולות אשר ועדת האתיקה נדרשה אליה כבר בתחילת כהונתה הינה הפרת כללי לשכת עורכי הדין (פרסומות), התשס"א-2001.

כללים אלה מסדירים את דרכי התנהלות עורכי הדין בקשר עם פרסומות ולהם שתי מטרות חשובות:

הראשונה היא שמירה על כבוד המקצוע, כך שתדמיתו

ולפעול לתיקון המצב. הועדה קיבלה החלטה עקרונית לנקוט הליכים משמעותיים לאכיפת כללי הפרסומת של עורכי הדין אשר כאמור לעיל מופרים לאחרונה פעם אחר פעם ע"י ציבור עורכי הדין הן בעיתונות הכתובה והן באינטרנט.

בפני הועדה הוצגו נתונים המלמדים כי עורכי דין רבים מפרים באופן בוטה את כללי הפרסום הקבועים בתקנות כאשר המצב הגיע עד לידי שידול לקוחות, שימוש אסור בסמל הלשכה בפרסומים פרטיים, ויצירת מצגים והבטחות שאינם עולים בקנה אחד עם כללי הפרסום המותרים ומובילים לזילות המקצוע.

מצב דברים זה הוביל כאמור לכך שעורכי דין רבים אשר מקפידים לשמור על הכללים והתקנות ואינם מפרים כללים אלה, מוצאים עצמם נזוקים ומקופחים לעומת עורכי הדין המפרים את הכללים ומגייסים בדרך פסולה לקוחות חדשים.

בדיון שהתקיים בוועדה הוחלט לזום פרסום נרחב של הכללים בצירוף גילוי הדעת של הועדה המתריע בפני

ציבור עורכי הדין כי החל מיום 1.1.08 תבוצע אכיפה קפדנית של כללי הפרסומת המותרים לציבור עורכי הדין תוך שיינקטו צעדים משמעותיים לרבות העמדה לדין משמעתית כנגד עורכי הדין אשר יוסיפו להפר את הכללים.

הועדה אישרה הקמת מנגנון אכיפה אשר יבוצע בהתנדבות ע"י עורכי דין שיאספו ראיות להפרת כללי הפרסום המותרים, ראיות אלה יובאו בפני הועדה אשר תחליט על הצעדים המשמעתיים שיינקטו כלפי עורכי הדין שיימצא כי הם מוסיפים להפר את הכללים.

יש לקוות כי המסר יועבד לכלל ציבור עורכי הדין שכן כחברים בלשכת עורכי הדין רוצים אנו לראות לשכה הדואגת לקיום כלליה והשמרת על תדמיתם של עורכי הדין ועל תקינות התנהלותם.

בברכת חברים

אפרים נוח, עו"ד

יו"ד ועדת האתיקה מחוז ת"א והמרכז

עוה"ד ולקוחו

היקף חובת עו"ד בעת אימות חתימה של לקוחו בעיסקת מכר

העובדות:

1. עורך דין מאמת את חתימת לקוחו בעיסקת מכר דירה.
2. במסגרת טיפולו בעיסקה נדרש עוה"ד להצהיר כמאמת שטרי המשכנתא ושטרי המכר כי הסביר ללקוח (מכר ו/או קונה) את משמעות העיסקה ושאלת עוה"ד הינה האם חלה עליו חובת זהירות מפורשת מעבר לאמור לעיל.
3. עוד שואל עוה"ד האם ניתן לחייבו בתשלום פיצויים בגין נזק שנגרם בדיעבד לאחר שהתברר כי אימת חתימה על בסיס תעודת זהות מזוייפת שהוצגה לו.

עמדת ועדת האתיקה:

1. כאשר עו"ד מאמת שטרי עיסקה עליו לוודא שהאימות יהיה נכון ומדוייק.
2. סוגיית אחריות עוה"ד בהליך משפטי בו העניין מתעורר ולאחר שמיעת ראיות רלבנטיות לנסיבות צריכה להיות מוכרעת בערכאה שיפוטית. (48292)

שכ"ט

הזכות לגבות חוב המגיע לעוה"ד

העובדות:

1. עו"ד פנה לוועדה בעניין פס"ד שניתן לזכות מרשתו עבור גרפולוג בגין שכ"ט עו"ד ומע"מ.
2. מרשתו של עוה"ד, השואל, הודיעה לבי"כ הצד שכנגד כי יעביר את הכספים ששולמו עפ"י פסה"ד ישירות אליה ולא דרך בא כחה, באשר האחרון אינו מייצגה.
3. מבקש הפונה לדעת האם הוא זכאי לפעול עפ"י פסה"ד שניתן לזכות מרשתו באמצעות לשכת ההוצליפ ועל ידי כך יוכל לגבות את המגיע לו.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לשואל כי אם אכן שולם החוב למרשתו מכח פסה"ד שניתן לזכותה, אזי הוא יוכל לפתוח תיק הוצליפ בגין אותו חוב.
2. פסה"ד מחייב את החייב לשלם את החוב ללקוחתו של השואל ולא לשואל עצמו. החוב המגיע לשואל הוא מלקוחתו ולא מהצד שכנגד.
3. אין לשואל זכות אישית עפ"י פסה"ד ואין הוא יכול לפתוח תיק בשם לקוחתו ללא קבלת הסמכה ממנה. לאחר שקיבלה את התשלום, אין זה ראוי כי השואל יפתח תיק בשמה. (49195)

עוה"ד ולקוחו

סוגיית איסור הטיפול נגד לקוח

העובדות:

1. עו"ד עובד כשכיר במשרד עורכי דין ובמקביל מנהל תיקים באופן עצמאי.
2. המשרד בו הינו שכיר ייצג לפני מספר שנים סבתא ונכדה (בגירה) ברכישה משותפת של דירה. המדובר בייצוג רגיל לכל דבר ועניין לרבות רישום הזכויות בטאבו מבלי שהיה ידוע על טיב היחסים ביניהן.
3. כיום מבקשת הנכדה להגיש תביעה נגד הסבתא לשינוי חלוקת הזכויות בדירה ובקשה מהפונה כי ייצגה בתביעה באופן עצמאי.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לשואל כי ע"ס העובדות שפורטו בשאלתא לא ניתן לאשר את ייצוג הנכדה כנגד הסבתא באשר מדובר באותו עניין בו ייצגן בעבר משרד עוה"ד בו הוא מועסק בעו"ד שכיר.
2. תשומת לב השואל הופנתה לנקוב בכלל 16 לכללי לשכת עוה"ד (אתיקה מקצועית) תשמ"ז-1986. (47760)

עוה"ד ולקוחו

חובת הדיווח לשלטונות המס בגין עיסקת מכר

העובדות:

1. עו"ד ערך חוזה מכר ללא תמורה, של מקרקעין.
2. לאחר חתימת הצדדים על החוזה סוכם ביניהם כי תוך 30 יום מחתימתו, ידווחו הצדדים לאוצר אודותיו.
3. בין הצדדים ועוה"ד נפלו חילוקי דעות וסוכם ביניהם כי עוה"ד יפסיק את טיפולו בתיק.
4. המקרה מצריך חובת דיווח, אולם בעקבות הפסקת הטיפול בתיק נבצר מעוה"ד להחתיים את הצדדים על טפסי הדיווח המתאימים.
5. שואל עוה"ד האם ניתן לדווח על החוזה גם ללא חתימת הצדדים על טפסי הדיווח.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לשואל כי על סמך העובדות שפורטו בשאלתא חלה חובת הדיווח לרשויות המס אודות ההסכם, על הצדדים ואין חובה זו חלה עליו לאחר שהצדדים לחוזה הפסיקו את הטיפול אצלו.
2. עם זאת עליו להודיע, בכתב, לצדדים כי חלה עליהם חובת הדיווח כאמור לעיל.

(47523)

שכ"ט

האם חל עקרון חופש החוזים בנושא שכ"ט עו"ד

העובדות:

- שופט במ"ש העביר להחלטת ועדת האתיקה, שליד ועד מחוז ת"א והמרכז, שאילתא בהקשר להסכם שכ"ט לפיו נקבע השכר על בסיס סכום התביעה אשר יגיש בהבדל מהסכם שכ"ט הקובע אחוז מהסכום שייפסק ללקוח.

עמדת ועדת האתיקה:

- ועדת האתיקה השיבה לביהמ"ש כדלקמן:
1. אין בחוק ובכללים כל חיקוק האוסר לקבוע שכ"ט באחוזים מסכום התביעה (ולא מסכום פסה"ד ו/או מהסכום שייגבה).
 2. עפ"י התעריף המינימלי המומלץ של לשכת עוה"ד, שכה"ט בתביעות כספיות בנוי, בדרך כלל, על שכר שנקבע באחוזים מסכום התביעה וככל שסכום התביעה עולה אחוז שכה"ט יורד.
 3. משאין איסור בדין ו/או בכללים גובר, לדעתנו, חופש החוזים, כאשר כל הסכם ותוקפו תלוי בחוקי החוזים השונים. ולפיכך הסכם שכ"ט ניתן לביטול אם קיימת עילה לכך עפ"י אותם החוקים.

(47710)

שכ"ט

הבטחת שכ"ט עוה"ד עבור פעולותיו למען הלקוח

העובדות:

1. עו"ד פנה לוועדה ושאל האם הוא רשאי לרשום שעבוד ספציפי על כספים שמרשו צפוי לקבל כתוצאה מתביעה כספית שעוה"ד נקט ומנהל עבורו – וזאת להבטחת שכר טרחתו.
2. ידוע לעוה"ד כי במועד רישום השעבוד הוטלו על נכסי וזכויות מרשו עיקולים במסגרת הליך אחר שאף אותו הוא מנהל עבורו וכן ידוע לו שקיימים נושים הטוענים כנגד לקוחו בסכומי כסף גבוהים.
3. בנוסף מבקש עוה"ד לקבל את עמדת הועדה האם מדובר במהלך לגיטימי או שמא יש לראות בו כמי שמסייע בדי מרשו לבצע העדפת נושים אסורה ו/או הברחת נכסים מפני הנושים האחרים.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לפונה כי ע"ס העובדות שפורטו בפנייתו, אין מניעה מההיבט האתי, שעוה"ד יבטיח את שכרו בגין השירותים המשפטיים שהוא מעניק ללקוח ע"י שעבוד, עת ידוע לו כי ללקוח יש נושים.
2. יצוין במאמר מוסגר כי הועדה אינה מביעה את עמדתה במישור האזרחי של הסוגייה.

(47972)

עוה"ד ולקוחו

כיצד על עו"ד לנהוג כאשר הלקוח מסרב לפעול עפ"י הייעוץ המקצועי שניתן לו

העובדות:

1. לקוחה של עו"ד פועלת בניגוד לעצתו בנושא ענייני אישות.
2. עוה"ד מתבקש להכין הסכם גירושין בניגוד ליושרתו שכן הוא מקפח את לקוחתו.
3. שואל עוה"ד האם הוא רשאי לערוך עבור לקוחתו הסכם גירושין תוך ידיעה ברורה שאין כוונה להגישו לאישור ביהמ"ש על כל המשתמע מכך.
4. עוד ולחילופין שואל עוה"ד האם לקוחתו יכולה לאלצו להכין הסכם כזה בניגוד לעמדתו.

עמדת ועדת האתיקה:

1. ועדת האתיקה סבורה כי על עוה"ד להשתדל להפגש עם לקוחתו בנפרד ולתת לה, בהעדר בעלה, ייעוץ הולם כיצד לפעול.
2. אם תתגלנה מחלוקות באשר להמשך הטיפול עבור הלקוחה, רשאי עוה"ד להתפטר מייצוגה. תשומת לב השואל הופנתה אף לנקוב בכלל 13 לכללי לשכת עוה"ד (אתיקה מקצועית) התשמ"ו-1986.

(47558)

4. בנוסף מבקש עוה"ד לדעת מהו המידע שהוא רשאי ליתן לבני משפחתו של הלקוח ככל שיישאל על ידיהם.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לפונה כי אין חובה למסור פרטים למשפחת החשוד כאשר הדין לא מחייב זאת.
2. ניתן למסור פרטים רק לפי הוראות הלקוח ובמקרה הנוכחי המשפחה אינה הלקוח.
3. עוה"ד, הפונה, הופנה לפסי"ד בבג"צ 744/97, גוזלן סיגל נ' השופט אהרון אמינוף (נא(1)355 בכלל הקשור לדרישת המשטרה למסירת מידע.
4. בנוסף הובהר לשואל כי אם אמנם קיים ספק בדבר קיומו של החסיון, הרי עליו לטעון זאת בפני המשטרה ולהביא את הסוגיה להכרעת ביהמ"ש.

(48718)

עוה"ד ולקוחו

סוגיית אשפוז של קטין בבית חולים פסיכיאטרי

העובדות:

1. עוה"ד מייצג קטין במסגרת תביעת נזיקין שהוגשה לביהמ"ש כנגד חברת הביטוח וכשהוסכם בין הצדדים כי תמונה מומחית רפואית בתחום הפסיכיאטריה לבדיקת הקטין.
2. המומחית בדקה את הקטין והמליצה על טיפול נפשי בדחיפות וכי את נכותו הסופית תקבע רק כעבור שנתיים-שלוש.
3. בבדיקה נוספת שערכה המומחית בחלוף הזמן המליצה המומחית על אשפוז פסיכיאטרי של הקטין וגיבוש האבחנה הסופית האם אכן מדובר במחלת נפש המחייבת טיפול באמצעות תרופות אנטי-פסיכוטיות ומסגרת חינוכית הולמת.
4. ההורים, חרף אמירתם כי יאשפזו את הקטין, לא עשו זאת וכנראה אין בדעתם לעשות זאת.
5. שואל עוה"ד האם עליו לזווג הליכי אשפוז של הקטין לפי הוראות המומחית ובניגוד לרצון הורי הקטין.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לשואל כי לדעתה לא מוטלת על עוה"ד השואל חובה לפנות בהליכים משפטיים לצורך אשפוז הקטין, אולם מן הראוי כי יפנה את הסוגיה לרשויות הרלוונטיות.
2. חובת עוה"ד מתבססת על חובת הנאמנות והמסירות ללקוח הקטין.

(47405)

העובדות:

1. עורכת דין כיהנה בעבר כתובעת מטעם המדינה כשהיא מייצגת את הועדה המקומית לתכנון ולבנייה. מינוי זה ניתן לה מטעם היועץ המשפטי לממשלה באופן אישי עת עבדה כשכירה, שכן ריכזה את הגשת כתבי האישום בגין חריגות בנייה במשרד בו עבדה.
2. עתה מנהלת הפונה משרד עצמאי ולאחרונה פנה אליה אדם כנגד בבקשה כי תייצגו כסנטורית בתיק עניינים מקומיים כנגד אותה ועדה מקומית. השואלת לא מצאה בעייתיות בייצוג המבוקש שכן זמן רב חלף מאז היותה עצמאית.
3. משלמדה השואלת את עובדות התיק התברר לה כי כתב האישום מייחס לאותו אדם הפרה של צווי בימ"ש, שבין היתר, הוצאו בגין כתב אישום עליו היא חתומה, במסגרת עבודתה כשכירה דאז.
4. כמו כן, ייצגה את הועדה המקומית בשני תיקים בהם ניתנו גזרי דין כנגד אותו אדם.
5. שואלת עורכת הדין האם תקופת הצינון של למעלה מ-4 שנים מספקת ע"מ לאפשר לה לייצג את אותו אדם – תוך התייחסות בתשובתנו גם לנושא פגיעה בחופש העיסוק שלה כעורכת דין עצמאית.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה השיבה לשואלת כי ע"ס העובדות שפורטו בפנייתה, אינה רשאית לייצג את הלקוח נגד אותה ועדה מקומית אותה ייצגה בעבר כתובעת מטעם המדינה.
2. תשומת לב השואלת הופנתה לנקוב בכלל 14 לכללי לשכת עוה"ד (אתיקה מקצועית) תשמ"ו-1986.

(47775)

חסיון מקצועי

האם קיימת חובה למסור פרטים בדבר מצבו המשפטי של הלקוח לצד ג' ללא הסכמתו

העובדות:

1. עו"ד מטפל בביהמ"ש בנושא הארכת מעצרו של לקוח, שהופנה אליו בהמלצת אדם מסוים.
2. מי ממשפחתו של הלקוח פנה לעוה"ד ובקש לדעת מי מינה אותו לייצוג הלקוח.
3. שואל עוה"ד האם הוא רשאי למסור את פרטי הממליץ לבני משפחתו של הלקוח וכן, ככל שיידרש, כיצד עליו לנהוג אם המשטרה תבקש לקבל מידע זה.

דבר, סיימו את ההליך בבית המשפט בפשרה שקיבלה תוקף של פסק דין.

חשיפת פרטי מו"מ בפני ביהמ"ש

הכרעת דין

כללי

1. עניינה של הקובלנה בחשיפתו של הנאשם לפני ביהמ"ש של פרטי מו"מ, שהתנהל בין מרשתו של הנאשם לבין מרשתו של המתלונן, מחוץ לכתלי בית המשפט, בניסיון להגיע להסדר פשרה, וגילוי התכתובות אשר הוחלפו בעניינה בין הנאשם למתלונן, בפני בית המשפט הדן בסכסוך שבין הצדדים, חרף התראתו הברורה והמפורשת של המתלונן לבל יעשה כך.

פרטי העובדות על פי הקובלנה

2. הנאשם ייצג את אחת מקופות החולים בתביעה שהוגשה נגדה על-ידי מינהל מקרקעי ישראל, ואשר יוצגה על-ידי המתלונן, ובתביעה שכנגד, אשר התבררו בבית משפט השלום בתל אביב-יפו.

3. בין הצדדים נערך מו"מ לפשרה, הן בע"פ והן בחילופי מכתבים. על דבר קיומו של המו"מ הודע לבית המשפט.

בשלב מסוים של ההליך, נתעורר בלב המתלונן החשד כי ככוונת הנאשם להניח בפני ביהמ"ש הדן בתיק, את פרטי המו"מ לפשרה שהתנהל בין הצדדים ומשכך מיהר ופנה אל הנאשם בכתובים והתדיע לפניו לאמור:

"הנני מתרה בך, כי כל ההתכתובות בינינו הינן במסגרת מו"מ בניסיון להגיע להסדר פשרה, ואם תעלה בדעתך להגיש לבית המשפט, כפי שמשמע מסעיף 4 למכתבך שבסימוכין, לא אהסס להגיש נגדך תלונה ללשכת עורכי הדין".

5. למרות שהמכתבים בין הצדדים היו במסגרת מו"מ לפשרה ולמרות מכתבו של המתלונן כנזכר לעיל, הגיש הנאשם לבית המשפט, כשלושה ימים לאחר אותו מכתב, מסמך הנושא את הכותרת "מודעה מטעם הנתבעת - התובעת שכנגד", ולהלן - "המודעה" ואליה ראה לצרף ולהגיש את כל ההתכתובות שהוחלפו בין הצדדים במסגרת המו"מ לפשרה שניהלו, התכתובות שהמתלונן התנגד, בשם מרשתו, להגשתה.

5. להשלמת העובדות יצוין כי בעת ישיבת ביהמ"ש שנתקיימה בסמוך לאחר הגשת המודעה הנ"ל, פנה המתלונן לביהמ"ש היושב לדין וביקש להוציא מן התיק את המודעה שהוגשה הימנו וביהמ"ש, בלא התנגדות מצד הנאשם אכן נעתר לבקשה והורה על הוצאת המודעה על נספחיה מן התיק.

להשלמת הדברים בלבד, יצוין כי הצדדים, בסופו של

הוראות החיקוק

6. על יסוד העובדות דלעיל מייחסת הקבילה לנאשם עבירות של התנהגות בלתי חבירה כלפי חבר למקצוע, על פי סעיף 26 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 (להלן - "הכללים") וסעיף 61(ב) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 (להלן - "החוק"), עבירות של מעשים הפוגעים בכבוד המקצוע עריכת הדין, על פי סעיפים 53 ו-161(1) לחוק ועבירות של התנהגות שאינה הולמת את המקצוע עריכת הדין, על פי סעיף 361(3) לחוק.

טענות הנאשם בתמצית

7. עם פתיחת הדיון כבר הנאשם בעובדות שפורטו בכתב הקובלנה, למעט ייצוגה של קופת החולים, את הציטוט מתוך מכתבו של המתלונן והגשת המודעה, אולם מתוך הראיות שהציג מתוך הסיכומים שהגיש נראה כי, למעשה ולמעט בעניין היקפה של התכתובת שצורפה למודעה, הוא אינו חולק על העובדות שפורטו לעיל, ועיקר טענותיו, בסיכומים ובעדותו לפנינו, מכוון להצדיק את המודעה שהגיש באלה:

תוכן המו"מ והפשרה, אליבא דהנאשם, נחשפו בפני בית המשפט, ע"י הנאשם וע"י המתלונן, קודם להגשת המודעה, באופן שהמודעה וצורפותיה אין בהן רבותא ואין הן מהוות גילוי שלהם בניגוד לרצון המתלונן,

לא ניתן לטעון כי הצגת מסמכים ספורים בפני בית המשפט וככל שבית המשפט עיין בהם, היה בה כדי להטות את בית המשפט לטובת מרשתו של הנאשם, כיוון שבית המשפט התערב בהליך מראשיתו והביע עמדתו ביחס לתוצאותיו, שנטו, להשקפת הנאשם, לטובת מרשתו, וכי ביהמ"ש, עורב על-ידי ב"כ הצדדים בתוכן המו"מ והפשרה ופרטיה; חלה עליו חובה, כלפי הלקוח ולכלי בית המשפט, להביא בפני בית המשפט את העובדות הנכונות לשיטתו כ"משקל נגד" לדברים שנאמרו על ידי המתלונן.

דין והכרעה

המישור העובדתי

8. עיון בראיות שהובאו בפני בית הדין מעלה כי אין בהן תימוכין לטענת הנאשם, לפיה שני הצדדים פרטו במהלך הדיון בפני בית המשפט את תוכן המו"מ

ביניהם והפשרה, וכי המודעה ונספחיה, שכללו אך את מקצת התכתובת לא הוסיפו, כביכול, מאוס על שהונה כבד לפני בית המשפט או בדיעתו, ביחס לאותו מו"מ.

9. יתרה מזו: העדר אזכורים של תוכן המו"מ ופרטי הפשרה בפרוטוקול הדיונים ובהחלטות בית המשפט, במועדים שקדמו למועד בו הוגשה המודעה, מלמד שאף אם המתלונן או הנאשם התייחסו לאלה בעת הדיון, הרי שהתייחסויות אלה נעשו, מכל מקום, "שלא לפרוטוקול", כטענת המתלונן וכעולה גם מהלשון המעורפלת משהו שנקט בית המשפט עצמו בהחלטתו:

"ביהמ"ש הורה לצדדים לסיים את התיק בהסדר כך שהתבעת תמשיך לעשות שימוש במוגרש בהתאם לשימוש שהיא עושה כיום, והדב יוסדר משפטית על ידי הסכם כזה או אחר" (ההדגשה אינה במקור).

10. ויודגש: עד כמה שהיו בפני בית המשפט פרטים הנוגעים לתוכן המו"מ והפשרה, הרי אלו הוצגו בעת הדיון, על-ידי הנאשם, כעולה מהודעתו, כפי שהיא מופיעה בפרוטוקול, והודעה זו, כמו גם לשון ההחלטה, מלמדות כי הפרטים שהוצגו בפני בית המשפט עד אותה שעה, היו, מכל מקום, מוגבלים וכלליים ביותר, וככלו אך התייחסות אלכך שקופת החולים תקבל הסכם חכירה, השימוש שיותר לה על פי אותו הסכם ושיעור ההיוון. פרטים מינימליים אלה אין סגי בהם לשקף את מלוא תוכן המו"מ ופרטיו וברי, מכל מקום, כי נתוני הפשרה הללו אין די בהם ליצירת הסדר משפטי מוסכם, לא כל שכן – כאשר משווים אותם לנוסח המפורט של ההסכמה שהוצגה בפני בית המשפט בעת הדיון.

11. אשר על כן דין טענתו של הנאשם כאילו "תוכן המו"מ והפשרה גולו ונחשפו כבר בפני בית המשפט בדיון קודם, ע"י ב"כ שני הצדדים, באורח שהגשת הכתב, ע"י הנאשם, כשבע מאוחר יותר ובכללו מקצת מהתכתובת בין ב"כ הצדדים בפני בית המשפט, אינה מהווה חשיפת תוכן המו"מ והפשרה בניגוד לרצון הצד השני, ואין בה כל עבירה לא על חוק לשכת עורכי הדין ולא על כללי האתיקה" – דינו להידחות.

נוכח עוד כי הנאשם לא התנגד לבקשת המתלונן להוצאת המודעה שהגיש לביהמ"ש (נוסיף אף כי לטענתו בסיכומיו הסכים להוצאת ההודעה) "מבלי שיהיה בכך לגרוע מטענותיו" – לא מצאנו כל תימוכין, באורח שגם בהתנהגות זו ניתן למצוא יותר מקורטוב של הודאה כי נמצא בסיס, ולו לכאורי, לבקשת המתלונן להוצאתה מן התיק של המודעה שהגיש הנאשם ולחוסר הצידוק, אף בעיניו שלו, לעצם הגשתה והימצאותה בתיק.

12. כלל 26 לכללים קובע לאמור:

"ככל ענין מקצועי יגלה עורך הדין יחס חבדי כלפי חברו למקצוע ולא ימנע ממנו כל הקלה שאין בה כדי לפגוע בעניינו של לקוח..."

לענין סעיף זה, "פגיעה בעניינו של לקוח" – פגיעה משמעותית שיש בה כדי לגרום ללקוח נזק של ממש... (ההדגשות הוספו).

13. עיון בכלל מעלה כי תוכנו של המונח "יחס חבדי" כתוכנם של מונחים ושל איסורים רבים בדינים המשמעתיים, אינו מוגדר, ולמעט ההתייחסות בהקשר של אי מניעת הקלות, הוא נוצק, מתמלא ומתחדש, באופן שהמתבקש מתפיסות עולם אתיות, הרווחות בחברה באותה עת (על קביעתן של נורמות התנהגות המתאימות לעתותיהן – ר' בספרו של ד"ר גבריאל קלינג "אתיקה בעריכת דין").

14. ויובהר: דינים משמעתיים, ולא רק אותם החלים על עורכי דין והקבועים בחוק ובכללים, בשונה מחוק העונשין, אינם מגדירים בפרוטרוט את יסודותיה של כל עבירה, לנוכח הקושי לציין בחוק את כל צורות ההתנהגות, המעשים והמחדלים, אשר יש בהם משום עבירה.

תחת זאת בחר המחוקק לנסח את הסעיפים המגדירים את עבירות המשמעת בצורה רחבה, והותיר בידי בית הדין לקבוע, בדיעבד, אם יש בהתנהגות מסוימת, כפי שהוכחה בפניו, משום עבירה משמעת בהגדרתה בחוק.

(לגישום כלל 26 לכללים תוך מתן שימוש נרחב לו, ראה משל בר"ע (י"ם) 3377/01 בנק המועלים בע"מ נ. מומי כהן (טרם פורסם וראה במיוחד סעיף 63 שם), וראה בד"מ 25/86 הוועד המחוזי של ת"א נ. פלוני שהרחיב את חובת עוה"ד לנהוג ב"דרך ארץ" (הקבועה בכלל 23 לכללים), לאמור כי "מוטלת חובה על עו"ד שינהג בצד שכנגד בדרך ארץ, ודרך ארץ, לדעתנו, אינה מתבטאת רק בנימוסים טובים, אלא גם במידה של יושר והגינות...")

15. כך נקבע, הן על ידי בית הדין והן על ידי ועדת האתיקה, כי חשיפה בבית המשפט של תוכן מו"מ לפשרה ופרטי פשרה שטרם גובשה, שלא על דעת הצד שכנגד, פוגעת ביחסי האמון החייבים להיות בין החברים למקצוע עריכת הדין ובאפשרותם של עורכי דין לנהל מו"מ בתכליתיות ובחופשיות ומשכך היא מהווה התנהגות שאינה הולמת עורך דין (וראה: בד"מ (ת"א) 44/89, "עט ואתיקה" מס' 8, יולי 1990; ועדת האתיקה – "עט ואתיקה" מס' 12, דצמבר 1990 ומס' 40, יוני 1996).

16. לענין זה נבקש להוסיף מספר מילים משלנו: לא יכול שיהא ספק בדבר חשיבותו ומרכזיותו של הכלל הנוהג במקומותינו, מימים ימימה, בדבר האיסור הניצב בפני פרקליט להניח בפני ביהמ"ש זברים וכתבים שהוחלפו עם עמיתו במהלך מו"מ לפשרה שנוהל ביניהם.

טיבה של מרכזיות זו נעוץ בחשיבות המייחסת למגמה ובאינטרס הציבורי – שיש לעודד – להמריץ בעלי דין להליך משפטי שלא להביאו לכלל מיצוי דווקא אלא לנסות וליישב בתיבות שלום ובדרכי נועם ובדרך זו להביא לחיסכון בזמן שיפוטי, לחסוך בעלויותיו לצדדים ועימם גם למערכת השיפוטית העמוסה לעיפה בתיקים ובהליכים לרוב אשר

מניינים עם השנים אך מתעצם והולך ונמצא כי זמנם של מתדיינים מתארך עקב כך ללא כל מידה וללא כל שיעור, עד שתינתן, בסוף כל הסופות, ההכרעה בעניינם.

מגמה זו של עידוד המו"מ לפשרה ושל הניסיון לגבש פתרון **בהסכמה** תחת מיצוי ההליך השיפוטי על כל הנובע הימנו הן לצדדים עצמם והן למערכת השיפוטית בכללותה, אך מחייבים מעצם טיבם, הצבת איסור בחינת כורח בל יגונה, כי המו"מ כאמור המתנהל בין הצדדים (בין אם הוא נושא בסיומו פרי ובין אם לאו), **יוותר חסוי** ולא יינתן לו פומבי לפני ביהמ"ש, למצער בלא שניתנה לכך ומראש הסכמת הצדדים **שניהם**.

הגע בעצמך: הרי ברור כי בעל דין הנושא ונותן עם עמיתו על השגת פשרה בהליך כלשהו, ויודע או חושש כי דמים או מסמכים שהוחלפו במסגרת המו"מ כאמור, עלולים למצוא דרכם לביהמ"ש, בין בדרך זו ובין בדרך אחרת, לא יתן ידו ולא ייטול חלק במו"מ כאמור על מנת שלא לחשוף עצמו לסיכון הכרוך בפגיעה בענייניו של לקוחו באורח שיימצא איו, כבפרשת בלעם, כמי המברך אך נמצא מקלל והדברים ימצאו משתבשים להם ללא סדר וללא תקנה. ואין צורך להוסיף על כך.

17. **טענתו, אפוא, של הנאשם לפיה ממילא גולו לביהמ"ש הפשרה המתקמת בין הצדדים באורח שלא הוא במעשהו הביא לגילוי או לחשיפת עובדות או גילויים חדשים – אין בה ממש**: מסקנה זו נותרת בעניינינו על תילה גם לאחר שעיינו בפרוטוקול ביהמ"ש שהוצג בפנינו וזאת על רקע הדברים שביארו לעיל המובאים שם באורח חלקי מאוד ומוגבל; העובדה לה טוען הנאשם, לאמור כי נאמרו שם, בביהמ"ש דברים נוספים שלא נרשמו בפרוטוקול – עובדה המוכחשת בעיקרה ע"י המתלונן – אין בה לשנות את מסקנתנו האמורה.

זאת ועוד: לשעצמנו איננו סבורים כי האיסור לעבור אל הכלל האיסור על חשיפת פרטים או מסמכים הנטולים ממו"מ שנערך בין צדדים לקראת פשרה אפשרית, "כפוף", כביכול, ל"סימטריה" או "להדדיות", לחשקפתנו האיסור האתי הלוה הריהו מוחלט ואם מי מבין הצדדים הפר אותו או עבר עליו, עדיין אין הדבר מכשיר את הדרך בפני הצד האחר לנהוג בדרך זהה המתירה לו לאמץ דרך פסולה זו לנהוג אף הוא לפיה. כך או כך, נערים היינו וגם זקנו ויודענו כי יש בידי בעל דין הכלים הדינוניים הדרושים על מנת לקטוע ניסיון מצד יריב לחשוף או לפרט בפני ביהמ"ש את פרטיו של מו"מ לפשרה שנוהל בין הצדדים ולא כל שיש בידי להתנגד להצגת מו"מ שכזה ולרישומו בפרוטוקול ובסוף כל הסופות ודאי שניצבת לפנינו האפשרות להסתייג נמרצות מן הדברים, **לכפור** במהלכם **ולהכחיש** פרטיהם. והדברים ברורים.

טענתו של הנאשם בסיכומיו לפיה לא היה בחשיפת הדברים כדי להטות את דעתו של ביהמ"ש באשר זה, לגישתו, "הביע עמדתו בפני הצדדים ואף בפרוטוקול

הדיון ביחס לתוצאות ההליך כך שלא התקבל מרבית תביעת מינהל מקרקעי ישראל ומנגד התקבל תביעתה הנגדית של קופת החולים – לא זו בלבד שאינה יכולה להתקבל אלא שהיא מקוממת מאליה. עמדת ביהמ"ש כלפי תוצאת ההליך, לא כל שכן בשלב ההיולי שלו, הריהי בגדר: הערכה סובייקטיבית (במקרה דידן של הנאשם הגם שלא שמענו הימנו הסבר מדוע ראה, בכל זאת, להגיע להסדר באם נתחזרה לו מראש תוצאת ההתדיינות התלויה ולומדת) ובדואי שלא יעלה על הדעת להתיר. להערכה מעין זו כדי להצדיק לבעל הדין האוחז בה – בין אם יש לאותה הערכה בסיס ובין אם לאו – להפר כלל בסיסי הנהוג בין פרקליטים והאוסר על חשיפת מו"מ לפשרה שנוהל ביניהם.

דברים אלה, למותר לומר, יפים אף באשר לטענתו הנוספת של הנאשם לפיה ביהמ"ש "הביע ... את עמדתו כי יש לסיים את התובענות בהסדר" או כי הביע עמדתו כי "על הצדדים לעשות מאמץ ולנהל מו"מ".

ניסיון הצדדים לנהל מו"מ לפשרה ביניהם, בין אם מקורו ביזמת ביהמ"ש ובין אם מקורו ביזמתם שלהם, כבודו במקומו מונח אין לו דבר וחצי דבר עם מתן היתר לחשיפת פרטי המו"מ שהתנהל "שלא לפרוטוקול" בפני ביהמ"ש וזאת, למצער, כל עוד לא נעשה הדבר בהסכמת הצדדים שניהם. והדברים ברורים.

18. **נמצא, אפוא, כי דחיית הטענה, כי תוכן המו"מ והפשרה נחשפו בפני בית המשפט על-ידי הנאשם ועל-ידי המתלונן ובהסכמתו, קודם להגשת המודעה, כמפורט לעיל, די בה, למעשה, כדי לכוון את הבסיס הנדרש להרשעת הנאשם בעבירות המיוחסות לו בכתב הקובלנה**.
זוכיר לעניין זה, כי גם לשיטתו של הנאשם כפי שהיא עולה מהגנתו שלו, אין נפקא מינה, לענין זה, אם נספחי המודעה כללו את כל התכתובת או דילמא רק את חלקה ואם תוכן המו"מ ופרטיו השתנו מעת לעת, כדרכו של מו"מ, אם לאו, או כי לשיטתו של הנאשם לא היתה השפעתה של המודעה, בפועל או בכוח, על בית המשפט.

19. **גם טענתו של הנאשם, לאמור כי בהגשת מודעתו לתיק ביהמ"ש המכילה את פרטי המו"מ שנוהל בין הצדדים, הוא עשה את אשר עשה למילוי חובתו, כלפי מרשתו וכלפי בית המשפט – זאת עקב חזרתו "המפתיעה" של המתלונן מן ההסדר שהתקדם עמו – אינה יכולה שתועיל לו, ולו מן הטעם שמילוי החובה לא הצריך חשיפה של תוכן המו"מ והתכתובת ולא כונן כל צידוק לה; סיג היה לנאשם אילו הסתפק, כנהוג וכמקובל במקומותינו מקדמא דנא, במסירת הודעה קצרה ועניינית, לביהמ"ש, לאמור כי הניסיונות לסיים את הסכסוך מוחץ לכתלי בית המשפט לא צלחו. הא ותו לא.**

20. **זאת ואף זאת: אף אם סבר הנאשם, באמת ובתמים, כי מילוי החובה כלפי מרשתו מצריך גילוי של תוכן המו"מ ומצדיק את הגשת המודעה ונספחיה, הרי**

5. בבאנו לגזור עונש על נאשם בהליך משמעת, עליו ליתן את הדעת על השיקולים שבבסיס הענישה המשמעתית ועל מטרותיה, ועיקרם - מניעה והרתעה, כמו גם על חומרת העבירה, הנסיבות בהן נעברה ונסיבותיו של הנאשם.

הפרת האיזון שבין כל אלה עלולה להחטיא את מטרות הענישה או - ולחילופין - לגרום עולל לנאשם.

6. כמפורט בהכרעת הדין - החשיפה בפני בית המשפט של תוכן מ"מ לפשרה ופריטה של פשרה שטרם גובשה, שלא על דעת הצד שכנגד, פוגעת ביחסי האמון החיוניים בין חמרת העבירה למקצוע עריכת הדין ובאפשרותם לנהל מ"מ בתכליתיות ובחופשיות, אינה מתיישבת עם התפיסה המאודדת יישוב סכסוכים בדרכי שלום ופוגעת באינטרס הציבורי של העדפת פתרון מוסכם על פני מיצוי ההליך השיפוטי כדרך לסיומו של סכסוך המתברר בערכאות.

כל אלה מגדירים למעשה את חומרתו של המעשה שבסוד הקובלנה.

7. בצד השיקולים הנוגעים לחומרת העבירה ולחשיבותן של המניעה וההרתעה בכגון דא, מצויים אותם טעמים ונימוקים המיוחדים לנאשם, העולים מתוך טיעוני הצדדים, ומחוקקים את טענת הנאשם שמדובר בכישלון חד פעמי, ובהם - עברו הנקל והתחייבותו להימנע ממעשים דומים בעתיד.

שאינ בכך כדי לפטור אותו מהחובה המפורטת בכלל 26, שכן האחרונה אינה נזחית מפני הראשונה, אלא במקרים בהם מתבקש עורך הדין להסכים למתן הקלה לעמית, ואף זאת - רק אם יש בהקלה המבוקשת כדי לפגוע בעניינו של הלכות באופן משמעותי שיש בו כדי לגרום ללקוח נזק של ממש (נראה: עליע 2645/95, ארנולד שפאר, עו"ד נ' הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין, ירושלים, דינים עליון, כרך נ"ד, 469).

21. הוא הדין בחובה כלפי בית המשפט, אשר הנאשם לא השכיל להראות מה טעם לעניין זה הצריך את הגשת המודעה כפי שנוסחה על ידו ואת נספחיה.

סוף דבר

22. מכל הטעמים המפורטים לעיל החלטנו להרשיע את הנאשם בעבירות שיוחסו לו בקובלנה והמובאות בעבירות המפורטות בסעיפים 2.1 ו-3 לכתב הקובלנה ולהרשיעו בעבירות שיוחסו לו בסעיף 26 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 וסעיף 26(2) לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 וכן בעבירות על פי סעיפים 53 ו-161(1) ו-3 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א - 1961.

גזר דין

1. הנאשם הורשע בעבירה על כלל 26 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשכ"א-1961 וסעיף 26(2) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, וכן בעבירות על פי סעיפים 53 ו-161(1) ו-3 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961.

2. כמפורט בהכרעת הדין, הרשעתו של הנאשם מתייחסת לחשיפתו של הנאשם לפני בית המשפט, אשר דן בסכסוך פרטי מ"מ, שהתנהל בין הצדדים, מחוץ לכללי בית המשפט, בניסיון לסיים את הסכסוך בהסדר פשרה, וגילוי התכתובות שהוחלפו בעניין, בין הנאשם למתלונן, בפני בית המשפט, חרף התראתו המפורשת של המתלונן לבל יעשה כן.

3. בי"כ הקובל ביקש להטיל על הנאשם עונש של ששה חדשי השעיה על תנאי וקנס כספי ולחייבו בהוצאות ללשכה, זאת בהתחשב באופי העבירות בהן הורשע הנאשם, בנסיבות ביצוען ובחשש שהנאשם יחזור על המעשים שביסוד ההרשעה, לאור מכלול טענותיו בפני בית הדין.

4. הנאשם ביקש להקל בעונשו, מן הטעם שזו לו התלונה, הקובלנה וההרשעה הראשונות במשך שנות עבודתו כעורך דין פעיל בתחום הליטיגציה, העולות כדי יותר מ - 11 שנים, שבמהלכן ניהל מ"מ עם מאות חברים למקצוע במסגרת הליכים בפני ערכאות שונות, ומשום היות המעשה נשוא הקובלנה חריג ביותר דאין צפוי כי יישנה.

אשר על כל אלה נראה כי העונש הראוי לנאשם הינו עונש של אזרה, בהתאם לסעיף 168(1) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961.

כמו כן אנו מטילים על הנאשם תשלום הוצאות הלשכה בסך 750 ₪, שישולמו תוך 30 ימים ממועד המצאת גזר הדין לנאשם, ולאחר אותו מועד ישאו הפרשי הצמדה וריבית כדין ממועד ההמצאה ועד מועד התשלום בפועל.

* פסה"ד אינו חלוט הואיל והוגש ערעור ע"י הנאשם לביה"ד המשמעת הארצי.

בד"מ 59/06

הבהרה

בגליון מס' 84 פרסמנו פס"ד משמעת של ביה"ד המחוזי בסוגיית ניגוד עניינים (תיק בד"מ 129/05), על פס"ד זה הוגש ערעור ע"י שני הצדדים לביה"ד המשמעת הארצי, כאשר ערעור הועד המחוזי נסב על קולת העונש וערעור הנאשמת עניינו על עצם ההרשעה שהורשעה בביה"ד המחוזי.

ביה"ד המשמעת הארצי החליט לדחות ערעורו של הועד המחוזי על קולת העונש ולקבל את ערעורה של הנאשמת ולזכותה מכל העבירות שיוחסו לה בכתב הקובלנה.